

INSTRUCTIO DE MODO SANCTAM COMMUNIONEM MINISTRANDI

NUNZIATURA APOSTOLICA IN ITALIA - PROT. N. 1304 - ROMA, 7.VI.1969

Lettera al Cardinale Presidente della C.E.I., a firma di Mons. Carlo Curis, Incaricato d'Affari a.i.

La Sacra Congregazione per il Culto Divino, per speciale mandato del Santo Padre, ha preparato una Istruzione "de modo sanctam Communionem ministrandi", in risposta alla consultazione fatta nei mesi scorsi presso lo Episcopato di tutto il mondo.

In ossequio alle istruzioni impartitemi mi do premura di far pervenire all'Eminenza Vostra Reverendissima copia di detto documento, grato se volesse portarlo a conoscenza di tutti i Vescovi d'Italia, alla cui responsabilità il Santo Padre si affida in una materia tanto grave.

SACRA CONGREGATIO PRO CULTO DIVINO - PROT. N. 149/69

Instructio de modo Sanctam Communionem ministrandi

Memoriale Domini celebrans, Ecclesia ipso ritu testatur fidem et adorationem Christi qui in sacrificio praesens est et iis, qui mensam Eucharisticam participant, ut cibus datur.

Hac de causa multum interest ipsius, ut Eucharistia modo quam dignissimo maximeque frugifero celebretur ac participetur, inviolate servando illam ad nos progressionem quadam pertingentem traditionem, cuius divitiae in usum et vitam Ecclesiae sunt transfusae. Historiae enim documentis probatur modum celebrandi et sumendi Sacram Eucharistiam multiformem fuisse. His etiam temporibus nostris in celebrationem eiusdem Eucharistiae mutationes nec paucae nec leves, quoad ritum, sunt inductae, quo magis congrueret hominum nunc viventium spiritualibus et psicologicis necessitatibus; atque in ipsam disciplinam, quae fidelium rationem divini Sacramenti participandi moderatur, iterum, ob quaedam rerum adiuncta, invecata est Communio sub utraque specie panis et vini, quae olim ritui quoque Latino communis paulatim in desuetudinem abiit. Qui quidem sic exortus status iam ubique invaluit tempore Concilii Tridentini, quod eum dogmatica doctrina comprobavit atque defendit ut condicionibus illius aetatis consentaneum. (1)

His vero ipsis modis renovatis signum Convivii Eucharistici et omnimoda adimpletio mandati Christi magis perspicua et vivida sunt effecta, simul tamen plenior participatio celebrationis Eucharisticae, per sacramentalem Communionem significata, hic et illic, per hos proximos annos desiderium

---

(1) Cfr. CONC. TRID., Sess. XXI, Doctrina de communione sub utraque specie et parvulorum: Denz. 1726-1727 (930); Sess. XXII, Decretum super petitionem concessionis calicis: Denz. 1760

excitavit ad illum redeundi usum, ex quo panis Eucharisticus in fidelis manu deponitur, qui eum ipse ori suo, communicando, ingerat.

Quin etiam, in quibusdam communitatibus et locis, eiusmodi ritus est peractus, quamquam approbatio Sedis Apostolicae antea impetrata non erat, atque interdum ita, ut fidelibus opportuna praeparatio deesset.

Est quidem verum ex vetere usu fidelibus quondam licuisse divinam hanc alimoniam in manum accipere atque per se ipsos ori inferre, atque etiam, aetate antiquissima, e loco, ubi sacra fiebant, Sanctissimum secum portare, propterea potissimum ut, si forte pro Fidei confessione iis esset dimicandum, eo tamquam viatico uterentur.

Verumtamen praescripta Ecclesiae Patrumque documenta copiose testantur maximam reverentiam summamque prudentiam erga sacram Eucharistiam adhibitam. Etenim "nemo... illam carnem manducat, nisi prius adoraverit" (2), atque in ea sumenda quisque admonetur: "... illud percipe; advigilans ne quid ex eo tibi depereat" (3): "Corpus enim est Christi" (4).

Praeterea cura et ministerium Corporis et Sanguinis Domini peculiari prorsus modo sacrorum administris vel hominibus ad hoc ipsum ascitis committebantur: "Postquam vero is, qui praest, preces absolvit, et populus omnis acclamavit, qui apud nos dicuntur diaconi panem et vinum et aquam, in quibus gratiae actae sunt, unicuique praesentium participanda distribuunt, et ad absentes perferunt" (5).

Quare mox sacram Eucharistiam absentibus deferendi munus solis sacris administris concreditum est, hanc ob causam, ut reverentiae Corpori Christi debitae, simul ac fidelium necessitati, cautius consuleretur. Insequenti tempore, postquam eucharistici mysterii veritas, eius virtus ac praesentia Christi in eo altius explorata sunt, urgente sensu sive reverentiae erga hoc Sanctissimum Sacramentum sive humilitatis qua illud sumatur oportet, consuetudo, inducta est, ut per se minister panis consecrati particulam in lingua Communionem suscipientium deponeret.

Hic sanctam Communionem distribuendi modus, hodierno Ecclesiae statu in universum considerato, servari debet, non solum quia in tradito plurimum saeculorum more innititur, sed praesertim quia Christifidelium reverentiam erga Eucharistiam significat. Huiusmodi autem usus nihil de dignitate personae detrahit iis, qui ad tantum Sacramentum accedunt, atque ad eam praeparationem pertinet, quae requiritur, ut Corpus Domini modo maxime frugifero percipiatur (3).

Haec reverentia non "panis et potus communis" (7), sed Corporis et Sanguinis Domini communionem significat, vi cuius populus Dei bona sacrificii paschalis participat, renovat novum foedus semel in sanguine Christi a Deo cum hominibus factum, ac in fide et spe convivium eschatologicum in regno Patris praefigurat et praevenit" (8).

Praeterea hac agendi ratione, quae translaticia iam censenda est, efficacius cavetur, ut sacra Communio qua par est reverentia, decore atque

---

(2) AUGUSTINI, *Enarrationes in Psalmos*, 98,9: PL 37, 1264.

(3) Cfr. CYRILLI HIEROS., *Catecheses Mystagogicae*, V,21: PG 33, 1126.

(4) HIPPOLYTY, *Traditio Apostolica*, n. 37: ed. B. Botte, 1963, p. 84.

(5) IUSTINI, *Apologia I*, 65: PG 6, 427.

(6) Cfr. AUGUSTINI, *Enarrationes in Psalmos*, 98,9: PL 37, 1264-1265.

(7) Cfr. IUSTINI, *Apologia I*, 66: PG 6, 427; Cfr. IRENAEI, *Adversus Haereses*, 1,4; c. 18, n.5: PG 7, 1028-1029.

(8) Sacra Congregatio Rituum, *Instructio Eucharisticum Mysterium*, n.3a, AAS 59 (1967), p. 541.

dignitate distribuatur, ut quodvis periculum arceatur species eucharisticas profanandi, in quibus "modo singulari, adest totus et integer Christus, Deus et homo, substantialiter et continenter" (9), ut denique diligenter cura servetur, quam de ipsis panis consecrati fragmentis Ecclesia semper commendavit: "Quod enim interciderere patieris, id tibi tamquam ex propriis membris deminutum puta" (10).

Quapropter, cum paucae quaedam Conferentiae Episcopales atque nonnulli singulares Episcopi postulassent, ut in suis territoriis usus admitteretur consecratum panem in christifidelium manibus ponendi, Summus Pontifex statuit ut singuli universi Ecclesiae Latinae Episcopi rogarentur quid censerent de opportunitate huiusmodi ritum introducendi. Mutatio enim in re tanti momenti, quae antiquissima et veneranda traditione innititur, praeterquam quod disciplinam pertingit, pericula etiam secumferre potest, quae timentur forte oritura ex novo modo sacram Communionem ministrandi, ne scilicet perveniatur sive ad minorem erga Augustum altaris Sacramentum reverentiam, sive ad eiusdem Sacramenti profanationem, sive ad rectae doctrinae adulterationem.

Quam ob rem Episcopis tres quaestiones propositae sunt, quibus usque ad diem 12 superioris mensis Martii hoc, qui sequitur, modo responsum est:

1. Videaturne exaudiendum votum, ut praeter modum traditum, etiam ritus recipiendi sacram Communionem in manu permittatur?

Placet: 537

Non placet: 1.233

Pl. iuxta modum: 315

Suffragia invalida: 20

2. Placetne ut experimenta huius novi ritus in parvis communitatibus prius fiant, assentiente Ordinario loci?

Placet: 751

Non placet: 1.215

Suffragia invalida: 70

3. Putasne fideles, post praeparationem catechetica bene ordinatam, hunc novum ritum libenter esse accepturos?

Placet: 835

Non placet: 1.185

Suffragia invalida: 128

Ex redditis igitur responsis patet Episcopos longe plurimos censere hodiernam disciplinam haudquaquam esse immutandam; quae immo si immutetur, id

---

(9) Cfr. ibidem, n.9, p. 547.

(10) CYRILLI HIEROS., *Catecheses Mystagogicae*, V, 21: PG 33, 1126.

tum sensui tum spirituali cultui eorundem Episcoporum plurimorumque fidelium offensionem fore.

Itaque, attentis animadversionibus consiliisque eorum, quos "Spiritus Sanctus posuit Episcopos regere" (11), pro rei gravitate et aliorum argumentorum momento, Summo Pontifici non est visum modum iamdiu receptum sacrae Communionis fidelibus ministrandae immutare.

Quapropter Apostolica Sedes Episcopos et sacerdotes et fideles vehementer hortatur, ut validae iterumque confirmatae legi studiose obsequantur, sive ad iudicium a maiore catholici Episcopatus parte latum, sive ad formam qua hodiernus sacrae Liturgiae ritus utitur, sive denique ad commune ipsius Ecclesiae bonum respicientes.

Sicubi vero contrarius usus, sanctam nempe Communionem in manibus ponendi, iam invaluerit, eadem Apostolica Sedes, ut Episcopales adiuvet Conferentias ad pastorale officium implendum, pro hodierno rerum statu saepe difficilius, iisdem Conferentiis committit onus ac munus peculiariter adiuncta, si quae sunt, expendendi, dummodo tamen et quodvis praecaveatur periculum, ne reverentiae defectus vel falsae de SS.ma Eucharistia opiniones irrepant in animos, et alia etiam incommoda sedulo tollantur.

Porro hisce in casibus, ad eiusmodi usum recte ordinandum, Episcopales Conferentiae opportunas, prudenti praemisso examine, deliberationes capient, quae secretis suffragiis duabusque e tribus partibus suffragiorum faventibus ferendae sunt; quas quidem deliberationes deinde Sanctae Sedi, necessariae confirmationis causa (12), proponent, adiecta accurata expositione causarum, quibus ad eas capiendas impulsus sunt. Sancta Sedes singulos casus accurate perpendet, illius haud oblita coniunctionis, quae variis locorum Ecclesiis inter se vel earum unicuique cum Ecclesia universa intercedit, ad provehendum commune bonum communemque aedificationem, atque ad fidei pietatisque incrementum, quod mutuo ab exemplo profluit.

Haec Instructio, quae de speciali mandato Summi Pontificis Pauli VI composita est, Apostolicae vi auctoritatis die XXVIII mensis Maii, anno MCMLXIX, ab Eo est rite approbata, Qui etiam statuit, ut in sacrorum Antistitum notitiam per Praesides Conferentiarum Episcopaliū perferretur.

Contrariis quibusvis nihil obstantibus.

Romae, die XXIX mensis Maii, anno MCMLXIX

A, BUGNINI, a Secretis

BENNO CARD. GUT, praefectus

---

(11) Cfr. ACT. 20,28.

(12) Cfr. CONC. OECUM. VAT. II, Decr. *Christus Dominus*, n. 38, 4, AAS 58 (1966) p.693.